

بسم الله الرحمن الرحيم

مسابقه رشد گروهی (۳)

نام واحد حوزوی: ثامن الحجج (علیه السلام)

استان: اردبیل ، شهر: پارس آباد

عنوان تحقیق: آسیب شناسی زندگی مطلوب در جامعه اسلامی

نام گروه: رهپویان دانش

مقطع تحصیلی گروه:

سطح دو: شاغل به تحصیل ☒ فارغ التحصیل ☐

سطح سه: شاغل به تحصیل ☐ فارغ التحصیل ☐

سال ۱۳۹۱

معاونت پژوهش

اداره امور پژوهشی عمومی

چکیده

مفهوم سبک زندگی از جمله مفاهیم علوم اجتماعی، علم جامعه شناسی و مردم شناسی است. سبک زندگی حاکی از مجموعه و عناصری است که کم و بیش به طور نظام مند با هم ارتباط داشته و یک شاکله ی کلی فرهنگی و اجتماعی را پدید می آورند.

در واقع این زندگی مطلوب با آسیب های اجتماعی نیز مواجه است که ز جمله ی این آسیب ها بی کاری، فقر، اعتیاد و... می باشد. و این آسیب ها پیامدهایی در بردارد از جمله ی این پیامدهای آسیب ها؛ تزلزل خانواده ها و در نهایت نابسامانی و ناهنجاری جامعه می باشد.

چنان که این آسیب ها درمان نشود جامعه به انحطاط و نابودی کشیده می شود. پس راهکارهایی نیز برای آسیب اجتماعی وجود دارد:

از جمله ی این راهکارها در جامعه فقرزدایی، درک یکدیگر، حل مشکلات همدیگر و... می باشد.

کلید واژه ها: آسیب، زندگی، مطلوب، جامعه

مقدمه:

در طول تریخ برای همه ی انسان این سؤال مطرح بوده است که هدف زندگی چیست و انسان برای چه زندگی می کند و در واقع هدف انسان از زندگی و در زندگی چه باید باشد. آفریدگار این نظام هستی جهان و انسان را به چه هدفی آفرید. هدف خلقت جهان انسان چیست. باید توجه داشت، منظور از سؤال یاد شده این نیست که بدانیم غایت این آفرینش چیست. منظور بررسی هدف و کمال انسان می باشد به دیگر سخن، ماهیت انسان چیست. تا بررسی گردد سبک زندگی شایسته ی آدمی در این جهان چه می باشد. یکی از آموزه های مشترک همه ی ادیان الهی اسن است که در متون دینی از یک سوء سبک زندگی غیر الهی مذمت و تخطئه شده است و آسیب شناسی در خوری از سبک زندگی آنان به عمل آمده است.

انسان ها در فراز و نشیب های تاریخ همیشه از دردها و آسیب های اجتماعی بسیاری رنج برده اند و همواره در جستجوی یافتن علل و نگیزه های آن ها بوده اند تاراه ها و شیوه هایی را برای پیشگیری و درکان آن ها بیابند. از مجموعه ی این آگاهی ها و تجربه ها و آموخته ها، توانسته اند زمینه های مطالعاتی و رشته های مختلفی را برای تبیین بی هنجاری ها و نابسامانی های زندگی اجتماعی پی ریزی کنند. حاصل این کار پیدایی دانش آسیب شناسی اجتماعی (جامعه شناسی انحرافات) است.

راه صحیح آن است که با بررسی و مطالعات علمی، ریشه ی علل و عوامل مؤثر بر انحرافات را بررسی نماییم و با از بین بردن آن علل و عوامل، از گسترش انحرافات در جامعه جلوگیری به عمل آوریم؛ زیرا بدون شناخت و تشخیص دردها، امکان پیشگیری آن وجود ندارد.

تحقق حاضر در قالب پنج فصل تنظیم و ارائه شده، که فصل اول آن کلیات، فصل دوم آن مفهوم سبک زندگی مطلوب فصل سوم آن مفهوم آسیب شناسی، فصل چهارم آن علل آسیب در جامعه و فصل پنجم آن پیامدها و راهکارهای آسیب جامعه ی اسلامی می باشد. امید است در راستای ارائه ی الگوی مناسب زندگی مطلوب در جامعه ی اسلامی شناساندن آسیب ها و راهکارهای آن قدمی هر چند ناچیز برداشته باشیم.

فصل اول:

کلیات تحقیق

کلیات تحقیق

بیان مسأله

مقایسه ی سبک زندگی امروزی با گذشته با تأکید بر دو محور امکانات زندگی و روش های آموزشی تفاوت بسیار کرده و آسایش و آرامش و نیاز مبتلی بر این نوع سبک زندگی بیشتر غربی و برگرفته از فرهنگ غربی است که در رسانه ها تبلیغ می شود.

نیاز انسان به زندگی اجتماعی و تشکیل خانواده وجه تمایز او با سایر جانداران دیگر و یک نیاز فطری است مطابق این نیاز با امکانات بیرونی، این فرصت را فراهم آورده تا انسان ها با روی آوردن به ازدواج، به این میل باطنی و خواسته ی طبیعی خویش پاسخ دهد.

بنابراین این نیاز فطری بشر با آسیب هایی مواجه است. و این که «آسیب اجتماعی» از جمله واژه هایی است که بسیاری، آن را در مفهومی مترادف با «کجروی» به کار برده اند و تعبیر آسیب شناسی اجتماعی هم بر همین اساس، به عنوانی رایج برای مطالعه ی علمی و اجتماعی این پدیده بدل شده است. اما به نظر برخی محققان، انتخاب این واژه برای اشاره به کجروی، ریشه در مشابه انگاری جامعه با جسم و انسان دارد و ناهمسازی های موجود در جامعه را در تجربی مشابه با ناهمسازی در کارکردهای اعضای بدن آسیب نام نهاده است. این ایده هم چنین سبب شده است تا به تبع علوم زیستی که در میان آن ها آسیب شناسی (پاتولوژی) وظیفه ی ریشه یابی بیماری های تنی را بر عهده دارد، در قلمرو جامعه شناسی نیز نام آسیب شناسی اجتماعی بر حوزه ی مطالعه ی بی نظامی ها و نابسامانی های اجتماعی نهاده شود.

هدف و ضرورت تحقیق

خانواده از مهم ترین عوامل مؤثر در روابط و محیطی امن برای دستیابی به اهداف عالی و مطلوب انسانی است و از آن جا که در عصر حاضر، جهان با سرعتی شگرف در عرصه های گوناگون حیات اجتماعی در حال تحول و دگرگونی است این تحولات بر ساختارهای اجتماعی و سیستم سازماندهی زندگی مطلوب در جامعه اثر گذاشته و باعث بروز چالش ها و آسیب هایی شده و بر شدت مخاطره آمیز بودن فعالیت ها رشد روزافزون تحقیقات آینده نگر و شکل گیری و گسترش نهادهای مربوط به آن در سطح ملی و بین المللی بوده ایم.

می کند و هم چون تیری به هدف می خورد؛ و «خلیل» به معنای صدیق در دوستی است که صاحب اسرار و رموز انسان است و آن ها را به امانت در خود جای می دهد.^۱

چون انسان موجودی است که جبلاً و ذاتاً تأثیر پذیر آفریده شده است، همنشین و همراز و قرین او باید ویژگی هایی باشد و هر کسی نباید به دوستی برگزیند، زیرا دوست بر دوست تأثیر می گذارد و از او متأثر می شود، تا جایی که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: «هر کس به دین دوست و همنشین خویش است».^۲

شیوه های فقرزدایی

شعار اسلامی «کار و تلاش» است، و آن را یکی از شیوه های فقرزدایی معرفی می نماید، و شیوه ی دیگر را در صرفه جویی و قناعت دانسته، و مصرف های بی رویه را تضييع مال و سفاهت معرفی می کند، و برای اجرای آن دستور می دهد: پیوسته در مصرف و زندگی به اقشار پائین و کم درآمد توجه نمائید... .

و شیوه ی سوم را در احساس مسئولیت دولت و توانگران، و عملی ساختن صدقت و مالیت های اسلامی می داند که اینک به ترتیب به دلائل آن ها می پردازیم:

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) می فرمایند: «بهترین شما کسی است که دنیایش را برای آخرتش، و آخرتش را برای دنیایش نادیده نگیرد». و علی (علیه السلام) می فرمایند: «با تلاش و زحمت درجات رفیع و رفاه همیشگی فراهم می شود». و امام کاظم (علیه السلام) نیز می فرمایند: «در دنیا هم چون کسانی تلاش و کار کن که گویا نخواهی مرد!».

این سه حدیث که به عنوان نمونه ذکر شد، رمز موفقیت و رسیدن به رفاه و خوشبختی را در تلاش می دانند.^۳

علاج بیکاری

۱. ناصر، مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، تهران، دارالکتب اسلامی، ج ۱۴، ۱۳۸۶، صص ۴۵۹-۴۵۶

۲. حسین، اسکندری، آیه های زندگی آیین بندگی، تهران، سروش، ۱۳۸۵، ص ۲۹۹

۳. علی اکبر، بابازاده، شیوه های درمانی مفاصل اجتماعی، صص ۲۰۶-۲۰۵

توجه به عوامل بیکاری، علاج آن را آسان تر می سازد، بنابراین اگر ریشه ی بیکاری راحت طلبی و لوس کردن بچه ها و بی ارزش تلقی کردن کار، و عدم احساس مسئولیت کافی در متصدیان و امور اجتماعی است، لازم است با دقت و احساس مسئولیت و شیوه ی تربیت صحیح به نبرد بیکاری پردازیم.

به این جهت قرآن مجید با توجه به این که «طبیعت» یکی از عوامل مهم تولید است، آن را به تسخیر انسان ها در آورده و در صورت تلاش و تسخیر طبیعت، وعده ی وفور نعمت ظاهری و باطنی می دهد.

فقیری برای در خواست کمک به حضور پیامبر رسید، آن حضرت قبل از اظهار آن فرد از قلب او با خبر بود، لذا فرمودند: هر کس از ما کمک بطلبد کمک می کنیم، و چنان چه دنبال غنا باشد خداوند او را بی نیاز می سازد. مرد مستمند بدون اظهار نیاز حضور پیامبر را ترک گفت، و در روزهای بعدی، این امر سه بار تکرار شد، سرانجام وی ابزار کاری از همسایه به امانت گرفت، و مشغول کار شد و به خودکفایی رسید و... .

از این حدیث، هم راه علاج و تربیت صحیح استفاده می شود.^۱

نتیجه گیری

مهم ترین و محوری ترین راه حل، طراحی یک شیب مناسب برای ایجاد تغییرهای بنیادین از خانواده های امروزی به سمت خانواده ی الهی به گونه ای که تمام خانواده ها را بتوان به سمت آن خانواده ی مطلوب رهنمون کرد و سوق داد لازمه ی چنین شیبی ارائه ی مدلی کارآمد و عینی است. مدتی که علاوه بر حفظ تمام ارکان ارزشی خود توان پاسخ گویی به نیازهای دنیای امروز را هم داشته باشد؛ که در این صورت جامعه ای سالم و مطلوب در پی خواهد داشت.

منابع و مأخذ

* قرآن کریم

- ۱- اسکندری، حسین، آیه های زندگی آیین بندگی، تهران، سروش، ۱۳۸۵
- ۲- اینترنت، سایت پیشگیری نوین، پژوهشگاه مطالعات وزارت آموزش و پرورش اداره ی کل فرهنگی و پیشگیری ستاد مبارزه با مواد مخدر
- ۳- بابازاده، علی اکبر، شیوه های درمانی مفاصل اجتماعی، چاپ اول، قم، دانش و ادب، ۱۳۸۱
- ۴- بحرینی دشتی، احمد، آسیب های اجتماعی و درمان آن، قم، موعود اسلام، ۱۳۸۵
- ۵- بیانیه ی تحلیلی دفتر مطالعات و تحقیقات زنان به مناسبت روز زن، آسیب شناسی نگاه به زن و خانواده رویکردی بر گرفته از فرهنگ نبوی، قم، مدیریت پژوهش، تیر ماه ۱۳۸۵
- ۶- تدوین مؤسسه ی آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)، خانواده ی پویا ۲، قم، انتشار زلال کوثر، ۱۳۸۶
- ۷- خنیفر حسن، و پورحسینی، مزده، مهارت های زندگی، قم، نشر هاجر، ۱۳۸۸
- ۸- آبادی و همکاران، آمنه، مقاله ی آسیب شناسی پژوهش های خانواده و ضرورت تولید مدل خانواده ی مطلوب، ۱۳۹۱
- ۹- زیبائزاد، محمدرضا، درآمدی بر نظام شخصیت زن در اسلام، قم، هاجر، ۱۳۸۵
- ۱۰- ستوده، هدایت الله، آسیب شناسی اجتماعی(جامعه شناسی انحرافات)، تهران، آوای نور، ۱۳۸۲
- ۱۱- فراهانی، محمد، جامعه شناسی فساد و امنیت، تهران، مرکز نشر، پرسیمان، ۱۳۸۳
- ۱۲- فولادزاده، شوکت، پایان نامه «نقش خانواده در کاهش جرائم اجتماعی»، ۱۳۸۸
- ۱۳- محققیان، زهرا، جامعه شناسی انحرافات، قم، انتشارات پرتو خورشید، ۱۳۸۸

۱۴- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، تهران، دارالکتب اسلامیة، ج ۱۴، ۱۳۸۶

۱۵- میرتبار، محمد، آسیب شناسی جامعه ی منتظر، قم، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی

موعود(علیه السلام): مرکز تخصصی مهدویت، ۱۳۹۰